

'แมลงวัน' ตัวแพร่ 'ยีนดื้อยาอันตราย'

วงการแพทย์ทั่วโลกเร่งวิจัยสืบค้นการแพร่

กระจายของ "เอ็มซีอาร์-1" ยีนดื้อยาสายพันธุ์ใหม่ หลังพบยีนตัวนี้แพร่จากสัตว์สู่มนุษย์ และจากมนุษย์สู่มนุษย์ได้ในจีนเมื่อ 2 ปีที่แล้ว ดันต่อมาจากฟาร์มเลี้ยงหมูและไก่ที่ใช้ยาโคลิสตินเป็นทั้งอาหารและยารักษาโรคท้องร่วง ปัจจุบันมีรายงานพบยีนมหันตภัยนี้แล้วใน 25 ประเทศ รวมถึง "หมูไทย" และ "คนไทย" ที่ตรวจพบยีนตัวนี้ด้วย

ล่าสุด นักวิจัยด้านเชื้อดื้อยากำลังค้นต้นตอ กับรายงานชิ้นใหม่จากมหาวิทยาลัยคาร์ดิฟฟ์ในอังกฤษ หลังพบผู้ป่วยร้อยละ 1 มีเชื้อดื้อยาโคลิสติน (colistin) และคาร์บาเพเนม (carbapenems) ทั้งที่ไม่เคยใช้ยาปฏิชีวนะสองชนิดนี้รักษาผู้ป่วยที่นั่นเลย ยิ่งไปกว่านั้นยังสำรวจพบเชื้อแบคทีเรียอีโคไล (Escherichia coli) ที่สุ่มจากฟาร์มไก่และเนื้อไก่ในร้านค้า 1 ใน 4 มีเชื้อดื้อยาโคลิสติน

และประมาณ 1 ใน 3 มีเชื้อดื้อยาคาร์บาเพเนม

เพเนม

แต่ที่สร้าง
ความกังวลใจคือ

การพบพาหะ
ที่นำเชื้อดื้อยา
ทั้ง 2 ชนิดไป
แพร่ระบาดคือ
"แมลงวัน"

แถมยังพาดพิง

ถึงประเทศไทยว่า เมื่อ

จีนกลัวยีนดื้อยาสายพันธุ์

ใหม่ "เอ็มซีอาร์-1" ที่อาจเกิด

จากการใช้ยาโคลิสตินในจีนปีละ กว่า 8,000

ตัน เมื่อเดือนเมษายน ที่ผ่านมา รัฐบาลสั่งห้ามใช้

เป็นยาตัวนี้ผสมในอาหารเพื่อเร่งโต หรือเพื่อป้องกัน

โรคในฟาร์มสุกรและฟาร์มไก่ มีการวิเคราะห์ว่า บรรดาผู้ผลิตยาเหล่านี้ อาจเปลี่ยนเป้าหมายตลาดเร่ง การส่งออกมายัง "ประเทศไทย" และเวียดนามแทน

"เอ็มซีอาร์-1" (MCR-1) เป็น

ยีนสายพันธุ์ใหม่ มีฤทธิ์สามารถ แพร่ไปยังแบคทีเรียตัวอื่นใน

ร่างกายได้ สาเหตุที่แพทย์ กังวล เนื่องจากยีนตัวนี้

เกิดจาก "การดื้อยา

โคลิสติน" ยาตัวนี้มี

ประสิทธิภาพสูงใน

การฆ่าเชื้อแบคทีเรีย

ได้หลายชนิด เช่น

ปาก ถ้าใส่ ผิวหนัง

แต่ผลข้างเคียงมีมาก

และค่อนข้างอันตราย

ทำให้เกิดพิษในตับและไต

ดังนั้นยาโคลิสตินถูกจัดเป็น

ยาควบคุมพิเศษ เฉพาะคนไข้มี

เชื้อดื้อยาและไม่สามารถใช้ยาปฏิชีวนะ

ตัวอื่นได้ผลแล้วเท่านั้น

หมอจะใช้ยาโคลิสตินจัดการ "ซูเปอร์บั๊ก"

(Superbug) หรือเชื้อโรคที่รุนแรงและแข็งแกร่ง ปกติ

เชื้อโรคมักมีชื่อเล่นสั้นๆ ว่า "บั๊ก" ถ้าเป็นซูเปอร์บั๊ก

หมายถึงเชื้อที่รุนแรงกว่าปกติ

โดยเฉพาะการใช้สำหรับคนไข้ติดเชื้อดื้อยาที่

เกาะติดอยู่ตามเครื่องมือแพทย์ เช่น เชื้อดื้อยา

"อซิเนโตแบคเตอร์ บอมมานนี" (Acinetobacter

baumannii) หรือ "เอบอม" (A-bomb) พบบ่อย

ในท่อช่วยหายใจ สายสวน ฯลฯ เนื่องจากในโรง

พยาบาลมีเชื้อโรคอาศัยอยู่จำนวนมากหลายชนิด

เชื้อโรคเหล่านี้จึงพัฒนาตัวเองให้ดื้อยาได้หลายขนาน

เพราะที่ผ่านมามีโอกาสออกก็มีเพียงแค้อยู่ละ

50 เท่านั้น ในประเทศไทยมีคนเสียชีวิตจากเชื้อ

ดื้อยาประมาณวันละ 100 ราย หรือปีละเกือบ

4 หมื่นราย

ทีมข่าว "คม ชัด ลึก" สืบสวนพบฟาร์มหมู

หลายจังหวัดใช้ "ยาโคลิสติน" ผสมในอาหารหมู

กินเป็นประจำ โดยไม่คำนึงถึงปัญหาการดื้อยา และ

ยังพบฟาร์มหมูจำนวนมากไม่ได้ใช้แค่ยาโคลิสตินถูก

กฎหมาย ที่ได้รับการรับรองและควบคุมส่วนผสมจาก

"อย." หรือสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา แต่

ยังลักลอบใช้ยาโคลิสตินเถื่อนหรือยาไม่มีทะเบียน

"รศ.ดร. จันทร์เพ็ญ วิวัฒน์" ผู้เชี่ยวชาญด้าน

จุลชีววิทยา ประธานมูลนิธิคุ้มครองผู้บริโภค วิเคราะห์ถึงอันตรายของการใช้ยาโคลิสตินอย่างผิด

วิธีและผิดกฎหมายในฟาร์มปศุสัตว์ของไทยว่า

"ตอนนี้กำลังตื่นตัวกัน เพราะเพิ่งมีงานวิจัย

ล่าสุดพบแมลงวันเป็นหนึ่งในพาหะของตัวแพร่เชื้อ

ดื้อยาโคลิสตินไปสู่คน เช่น แมลงวันบินไปเกาะมูล

หรือขี้ของไก่ในฟาร์ม หรือเกาะตามเนื้อไก่สด แล้ว

บินไปเกาะอาหารในจานที่คนกินเข้าไป หรือแมลงวัน

ไปเกาะตามที่ต่างๆ แล้วคนไปสัมผัสและเอามือที่

สัมผัสมาแตะจมูกหรือจับอาหารเข้าปาก เชื้อดื้อยาจะ

เข้าสู่ร่างกาย แม้ว่าจำนวนเชื้อโรคไม่เยอะ แต่เชื้อโรค

อาจเข้าไปเจริญเติบโตเพิ่มปริมาณในร่างกายได้อย่าง

รวดเร็ว งานวิจัยนี้ทำให้คนไทยต้องระวังมากขึ้น เพราะ

เราเป็นประเทศเขตร้อน มีแมลงหรือสัตว์หลายชนิดที่

เป็นพาหะ เช่น แมลงวัน แมลงสาบ หนู ฯลฯ"

พร้อมตั้งข้อสังเกตต่อว่า หากฟาร์มหมูไทยใช้

ยาโคลิสตินมากเกินไปจนความจำเป็นอาจกลายเป็นแหล่ง

แพร่กระจายยีนดื้อยาสายพันธุ์ใหม่ได้ โดยเฉพาะ

การใช้ยาโคลิสตินเถื่อน เนื่องจากยาไม่มีทะเบียน

ไม่ได้ รับการตรวจสอบคำรับยาจาก อย. อาจมีการ

ใช้ในความเข้มข้นสูง เมื่อยาเข้มข้นมากหรือยาแรง

มาก เชื้อโรคที่ดื้อยาก็คงจะดื้อยามากขึ้นด้วย

ผู้เชี่ยวชาญข้างต้นกล่าวต่อว่า หน่วยงานที่

เกี่ยวข้อง เช่น กรมปศุสัตว์ต้องรีบออกมาตรการ

ควบคุมการใช้หรือห้ามใช้ยาโคลิสตินในการป้องกัน

โรคในปศุสัตว์ ให้ใช้ได้เฉพาะการรักษาโรคโดย

การแนะนำของสัตวแพทย์เท่านั้น และกระทรวง

สาธารณสุขก็ต้องรีบออกสำรวจวิจัยว่ามีแมลง

หรือสัตว์อะไรบ้างที่อาจเป็นพาหะในการแพร่เชื้อ

แบคทีเรียที่มียีนดื้อยาโคลิสติน เอ็มซีอาร์-1 จาก

ฟาร์มหมูได้

"เพราะถ้านักวิจัยต่างประเทศพบแล้ว

หมายความว่า ประเทศไทยก็อาจพบด้วย เพราะ

ฉะนั้นการประชาสัมพันธ์จากบริษัทขายหมูขายไก่ที่

พูดซ้ำๆ ว่า กินเนื้อสัตว์ปลอดภัยถ้าทำสุก แต่ปัญหา

คือการแพร่เชื้อไม่ได้มาจากการกินเนื้อหมูเท่านั้น

แต่มาจากสิ่งแวดล้อม ทุกฝ่ายต้องมาช่วยกันรับมือ

มาตรการป้องกันยาโคลิสตินเถื่อน และให้ความ

รู้แก่เกษตรกรและผู้บริโภคอย่างต่อเนื่อง" รศ.ดร.

จันทร์เพ็ญแนะนำ

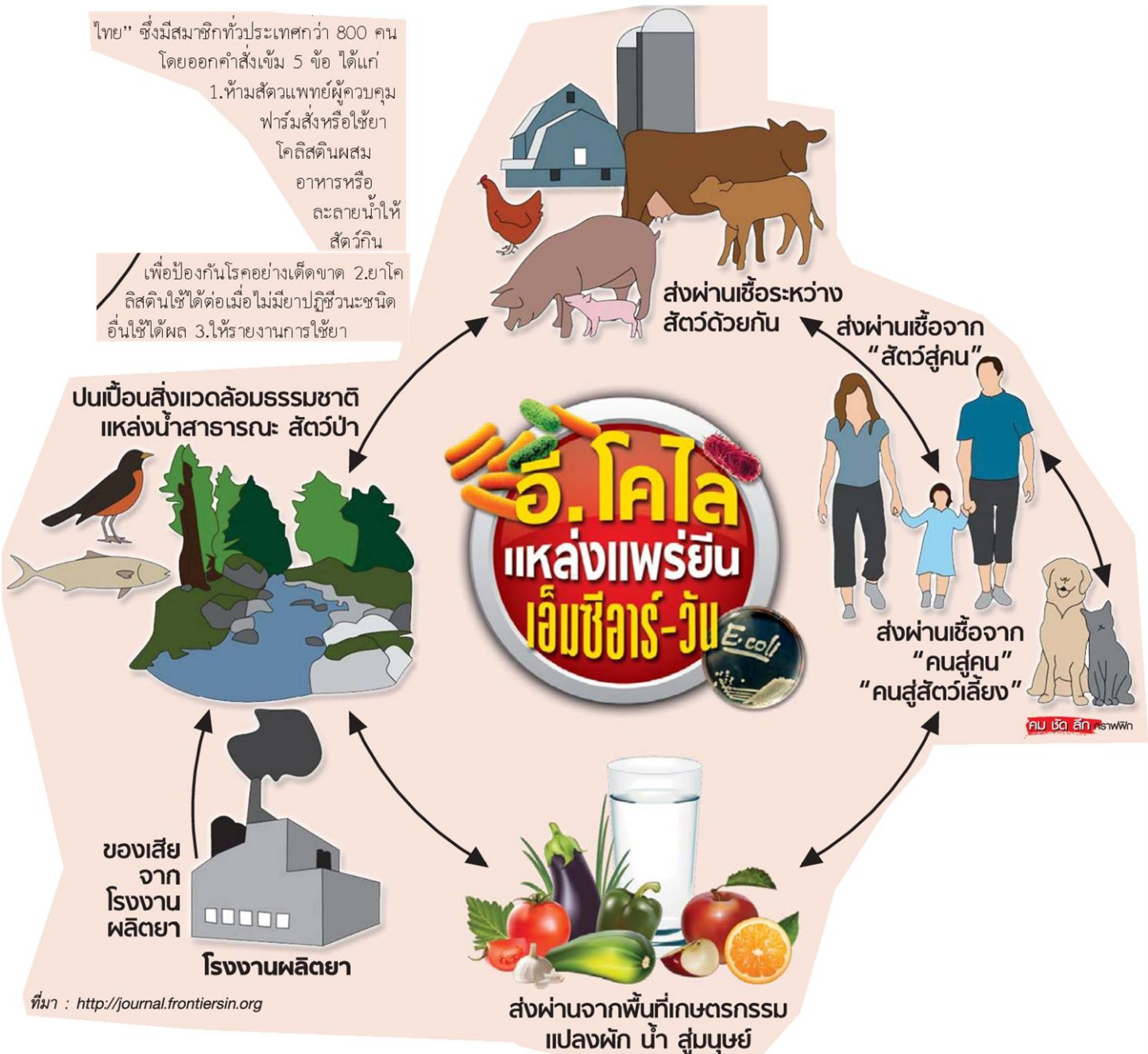
"กรมปศุสัตว์" ตระหนักถึงปัญหานี้มานาน

ล่าสุดวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2560 นายอภัย สุทธิ

สังข์ อธิบดีกรมปศุสัตว์ ลงนามคำสั่ง เรื่อง "การ

ควบคุมการใช้ยา Colistin ในฟาร์ม" ส่งตรง

ถึง "นายกสมาคมสัตวแพทย์ควบคุมฟาร์มสุกร

โคติสตินแก่นักงานปศุสัตว์จังหวัด

4.ให้เก็บตัวอย่างอาหารสัตว์ส่งตรวจเพื่อ พิสูจน์เป็นระยะ

และข้อที่สำคัญคือ 5.หากตรวจสอบพบการใช้ยา โคติสตินจะพิจารณาสถานะของสัตว์แพทย์ผู้ควบคุม ฟาร์ม

"นสพ.สรวิศ ธานีโต" ยืนยันว่า หนังสือคำสั่ง นี้ไม่ใช่แค่ขอความร่วมมือเหมือนที่ผ่านมา แต่ครั้งนี้ เอาจริงถ้ามีหลักฐานว่าสัตว์แพทย์คนไหนไม่ทำตาม จะโดนลงโทษพักหรือเพิกถอนใบอนุญาตสัตว์แพทย์ ผู้ควบคุมฟาร์มเลี้ยงสัตว์หากสืบสวนแล้วพบว่าใครมี เกี่ยวข้องกับการใช้ยาเถื่อนหรือยาปลอมอาจถึง ขึ้นถอนเพิกถอนใบประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์

เมื่อกรมปศุสัตว์ ที่ขึ้นตรงกับกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ ประกาศเอาจริงในการจัดระเบียบการใช้ยาอันตรายตัวนี้

ตอนนี้คงต้องรอ "กระทรวงสาธารณสุข" จะ ประกาศเป็น "ยาควบคุมพิเศษ" ห้ามซื้อขายทั่วไป หรือไม่ เพราะปัจจุบันยาตัวนี้สามารถหาซื้อได้เสรี อย่างถูกกฎหมายผ่านเซลล์ขายยาหรือร้านจำหน่าย อาหารและยาสัตว์ทั่วไป

ทั่วโลกตระหนักดีว่า หากปล่อยให้เชื้อดื้อยา "โคติสติน" แพร่ระบาด จนไม่สามารถนำไปรักษา คนไข้ได้อีกต่อไปแล้ว

จำนวนผู้เสียชีวิตจาก "ซูเปอร์บั๊ก" อาจเพิ่มขึ้น จนหมอเองแทบไม่กล้าวิเคราะห์ล่วงหน้า!

‘แมลงวัน’พากระเปาะเชื้อดื้อยา จากฟาร์มสู่มนุษย์

เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2560 เว็บไซต์ข้อมูลข่าวสารวิทยาศาสตร์ www.newscientist.com ได้ตีพิมพ์บทความ เรื่อง “Flies are spreading antibiotic resistance from farms to people” เกี่ยวกับงานวิจัยใหม่ล่าสุดที่พบว่า “แมลงวัน” เป็นพาหะแพร่เชื้อดื้อยาจากฟาร์มปศุสัตว์สู่มนุษย์ได้ด้วย โดยสรุปเนื้อหาจากบทความได้ดังนี้

ผลศึกษาเกี่ยวกับการดื้อยาคาร์บาเพเนม (carbapenems) และโคลิสติน (colistin) ในหลายภูมิภาคของจีนโดยทีมนักวิจัยมหาวิทยาลัยคาร์ดิฟฟ์สหราชอาณาจักร พบว่าปัญหาเชื้อดื้อยาโคลิสตินในผู้ป่วยโรงพยาบาลในสองเมืองใหญ่ราวร้อยละ 1 ทั้งที่ไม่เคยมีการใช้ยาปฏิชีวนะสองชนิดนี้รักษาผู้ป่วยที่นั่นเลย ขณะผลการศึกษาเกี่ยวเนื่องอีกชิ้น โดยทีมวิจัยชุดเดียวกันพบเชื้อแบคทีเรียอีโคไล (Escherichia coli) ที่สุ่มจากฟาร์มไก่และเนื้อไก่ในร้านขายของชำราว 1 ใน 3 ดื้อยาคาร์บาเพเนม และ 1 ใน 4 ยังต้านยาโคลิสติน

นอกจากนี้ทีมวิจัยยังพบเชื้อแบคทีเรียที่ต้านยาปฏิชีวนะทั้งสองชนิดอัตราสูงในมูลสุญจากฟาร์มไก่และในแมลงวันในฟาร์มเหล่านั้นอีกด้วย เป็นการค้นพบครั้งแรกที่บ่งชี้ว่า แมลงวันอาจเป็นพาหะแพร่แบคทีเรียดื้อยาจากฟาร์มเลี้ยงสัตว์ ทีม

วิจัยสรุปว่า ศักยภาพในการทำสภาพแวดล้อมปนเปื้อนของแมลงวันเพิ่มความวิตกด้านสาธารณสุขอย่างมากและอาจเป็นเหตุผลอธิบายว่า เหตุใดผู้ป่วยในโรงพยาบาลที่อยู่ห่างไกลจากฟาร์มจึงมีความเสี่ยงติดเชื้อมากขึ้นในฤดูร้อน เพราะในฤดูร้อนแมลงวันจะเป็นพาหะแบคทีเรียไปทุก

หนแห่ง

เมื่อทีมวิจัยเรียงลำดับพันธุกรรมของแบคทีเรียที่ตรวจพบจากฟาร์มไก่เกือบทั้งหมดมีเอ็นเอ็มซีอาร์-1 แต่เชื้อสามารถแสดงคุณลักษณะดื้อยาโคลิสตินประมาณครึ่งเดียวเท่านั้น จึงหมายความว่า หากใช้วิธีตรวจสอบโดยวิธีมาตรฐานทั่วไปที่ใช้ทดสอบความไวของเชื้อต่อยาจะพบเชื้อดื้อยาน้อย

กว่าการตรวจหายีนดื้อยา

ผลศึกษาพบอีกว่า เชื้อแบคทีเรียเกือบทั้งหมดที่สุ่มจากฟาร์มไก่มีเอ็น “เอ็มซีอาร์-1” อยู่ แม้มีเพียงครึ่งหนึ่งที่ดื้อยาโคลิสติน แต่สะท้อนว่าผลตรวจสอบแบบมาตรฐานยังประเมินความเสี่ยงการดื้อยาปฏิชีวนะต่ำเกินไปทีมวิจัยสรุปว่า จากลำดับพันธุกรรมของแบคทีเรียจากฟาร์มไก่ โรงฆ่าสัตว์ซูเปอร์มาร์เก็ต และคน มีความคล้ายคลึงกันมากจนเชื่อว่าการดื้อยาคาร์บาเพเนมและโคลิสติน

